

встановлюватимуть критерії наявності (відсутності) контентних обмежень, а також надавати незалежну експертизу в конкретних справах щодо порушення обмежень, визначених законодавством.

Важливо, що Україна отримала висновки Європейської комісії ЄС стосовно законопроекту про медіа, ухвалення якого, як уже зазначалося, є необхідним для втілення аудіовізуальної директиви і просування України на шляху до вступу в Євросоюз. *На думку розробників законопроекту, вони не дуже об'ємні, однак їх урахування дасть змогу прибрати суперечності й узгодити положення законопроекту з існуючими стандартами.*

Разом з тим Закон «Про медіа в Україні» не вичерпує повністю питань, які необхідно вирішити для повного втілення аудіовізуальної директиви, оскільки не зачіпає відносин, пов'язаних із рекламою. Щоправда, і згадувана *Директива містить невелику кількість положень про рекламу. Виходячи з цього, паралельно напрацьовуються також зміни до законодавства про рекламу, щоб адаптувати їх до вимог ЄС.*

Підсумовуючи, можемо сказати, що євроінтеграція важлива і необхідна Україні, оскільки означає просування вперед, модернізацію й прогрес в усіх сферах життєдіяльності, а реформування медійного законодавства – це крок до повноправного членства в ЄС.

НЕЗВОРОТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ (ФАКТОР КОНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ)

Петро СТЕЦЮК,

к. ю. н., доцент, доктор права,
суддя Конституційного Суду України у відставці,
науковий консультант з правових питань Центру Разумкова
(м. Київ, Україна)

1. Започаткований в період європейських (т. з. «буржуазних революцій») XVII–XVIII століть «конституційний розвиток», як певний різновид сучасного загальносуспільного поступу, попри всі перешкоди та новітні виклики, продовжується, поступово поглинаючи собою нові територіальні простори та, часами, не зовсім звиклі для європейської культури політико-правові середовища. Однак, саме для європейських народів він («конституційний розвиток») видається не тільки «природнім станом» (таким, що виходить із сутності європейської ментальності, її античного минулого, християнських моральних цінностей, багатовікової боротьби за права націй та права людини і т. п.), а й чи не єдиним можливим варіантом збереження самої європейської ідентичності, забезпечення благополуччя та демократичного майбутнього європейських

народів як таких. Підтвердженням останнього може служити сама історія повоєнної (після Другої світової війни) Європи з її немислимою до того часу відбудовою зруйнованих економік, подолання націонал-соціалізму та фашизму, створенням системи колективної безпеки, розбудовою спільного європейського дому (Європейського Союзу). Зрештою, події останніх років у Європі, коли об'єднані спільними конституційними цінностями народи Старого Світу пробують спільно подолати нові виклики та загрози, які повстали перед ними (масові міграції та багатомільйонні потоки біженців, пандемія коронавірусної хвороби «COVID-19», активізація міжнародного тероризму, війна на східних європейських землях, бру-тально розв'язана рф), є також яскравим свідченням значення консти-туційного розвитку як невід'ємної частини сучасного демократичного світу.

2. Україна, як і будь-яка інша європейська країна, не дивлячись на достатньо складну історію свого державотворення, має багатолітній досвід власного конституційного розвитку. Її новітній період «конституційного розвитку» розпочався з відновленням державної незалежності Україн-ського народу після зникнення з політичної карти світу СРСР та характеризується всіма «перевагами та недоліками» т. зв. країн від-новленої/молодої демократії³⁴. Дослідники процесу особливостей процесу конституційного розвитку сучасної України не безпідставно стверджують, що *третьою важливою подією в конституційному розвитку України, після проголошення Акту незалежності України (24. 08. 1991) та ухвалення Конституції України (28. 06. 1996), стало конституційне закріплення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України (07. 02. 2019)*³⁵.

3. Конституційними змінами щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, зокрема, було доповнено текст преамбули Основного Закону держави положеннями, за якими «Верховна Рада України від імені Українського народу» приймала Конституцію України, «підтверджуючи» (при цьому також) «європейську ідентичність Українського народу та незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» (ч. 5 преамбули Конституції України). Ними також було віднесено до повноважень парламенту «визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в

³⁴ Антологія конституційного розвитку в сучасній Україні / Центр Разумкова; упоряд. В. Мусіяка. Київ: Видавництво «Заповіт», 2017. 781 с.

³⁵ Детальніше дивитися тут: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovopraktychnii-konferentsii-mizhnarodnopravova-otsinka-rosiiskoi-voiennoi-agresii-v-ukraini-ta-zakhyst-fundamentalnykh-prav-liudyny>.

Організації Північноатлантичного договору» (п. 5 ч. 1 ст. 85 Конституції України), доручено уряду забезпечення реалізації цього курсу (п. 1/1 ст. 116 Конституції України) та визначено безпосереднім «гарантом» усіх цих процесів главу держави – Президента України (ч. 2 ст. 103 Конституції України)³⁶. Прикметно, що метою ухвалених конституційних змін 2019 р., як відомо, було «законодавче закріплення в Конституції України цивілізаційного вибору європейської ідентичності Українського народу», а безпосередніми шляхами досягнення останнього називалося набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

4. Важливим етапом у процесі практичної реалізації конституційної мети України набуття нею повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору стало надання нашій державі статусу кандидата на членство у Європейському Союзі (24. 06. 2022). Однак, для переходу до наступного етапу в цьому процесі (переговорів про вступ Україною до ЄС) необхідно виконати сім вимог, які висловила до України Європейська Комісія. Більшість з цих вимог має безпосереднє відношення до процесу завершення судової реформи в Україні, посилення боротьби з корупцією, належного забезпечення свободи слова та зміцнення громадянського суспільства. Так, серед цих вимог, зокрема, є приписи щодо «подолання впливу корисливих інтересів шляхом прийняття закону про ЗМІ, який узгоджує законодавство України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги та надає повноваження незалежному регулятору ЗМІ», а також про «завершення реформи законодавства щодо національних меншин, згідно з рекомендаціями Венеційської комісії»³⁷. Для виконання названих вимог Європейської Комісії надзвичайно важливим буде максимальне дотримання конституційних засад організації суспільного життя в Україні, яке повинно ґрунтуватися на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. При цьому, як відомо, жодна ідеологія в Україні не може визнаватися державою як обов'язкова, цензура є забороненою, а сама держава повинна гарантувати свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України³⁸. Важливим також буде максимальне врахування конституційно-правової сутності та змісту приписів статті 11 Основного Закону держави за якими «держава сприяє

³⁶Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України // Відомості Верховної Ради. 2019. № 9. Ст. 50.

³⁷Статус кандидата: Україна зможе виконати сім вимог ЄС та провести реформи. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3509936-status-kandidata-ukraina-zmoze-vikonati-7-vimog-es-ta-provesti-reformi.html>.

³⁸Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України». Адже саме не дотримання (не належне виконання) в попередні роки даних конституційних приписів стало однією з причин небезпечних суспільних деформацій, періодичних спроб усунення Українського народу від реального здійснення ним державної влади, побудови олігархічної системи управління³⁹.

5. Конституційне закріплення у лютому 2019 р. незворотності євроатлантичного вибору України у 2022 р. набуло характеру своєрідної гарантії не тільки збереження суверенітету та територіальної цілісності України, а й фізичного існування самого Українського народу як такого. В той же самий час набуття Україною повноправного членства у Європейському Союзі стане логічним та суспільно обґрунтованим наслідком її конституційного розвитку на сучасному етапі свого утвердження як суверенної, демократичної, соціальної та правової держави.

OCHRONA ZABYTKÓW W UNII EUROPEJSKIEJ – POLSKIE DOŚWIADCZENIA

Piotr DOBOSZ,

Prof. Dr hab., prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego ds. Studiów, Katedra Prawa Samorządu Terytorialnego, członek Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, członek Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wzajemnego Zwrotu Dóbr Kultury przemieszczonych w związku z II wojną światową
(*Krakow, Polska*)

I. Wnioski uogólniające

Dokonując z perspektywy doświadczeń polskich oceny rozwiązań prawnych w zakresie ochrony zabytków odnoszących się do państwa w okresie przedakcesyjnym a także do okresu pełnego członkostwa państwa w Unii Europejskiej sformułować można następujące wnioski uogólniające:

- 1) Problematyka ochrony zabytków zawiera się w ujęciu filozoficznym i prawnym w Unii Europejskiej materię w obrębie problematyki kultury (w tym dziedzictwa kulturowego), w ramach której uwypuklany jest

³⁹Конституційні засади консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій та культури (до 25-річчя Основного закону України): матеріали загальноукраїнської наук. конф., Київ, Львів, 18 червня 2021 р. / [упоряд.: д. ю. н., проф. П. Гураль, д-р права, суддя Конституційного Суду України у відставці П. Стецюк]. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 136 с.